

Sentència

Índex

[Mostra/Amaga]

- Causa 2022-1-L

- I. Pel que fa a l'admissibilitat formal del recurs directe d'inconstitucionalitat
 - 1. Arguments del Ministeri Fiscal
 - 2. Arguments dels consellers generals recurrents
 - 3. Fonaments jurídics sobre l'admissibilitat del recurs directe d'inconstitucionalitat
- II. Pel que fa a les normes de referència
- III. Pel que fa a l'article 77 de la Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família
 - 1. Argumentació dels consellers generals recurrents
 - 2. Argumentació de la síndica general
 - 3. Argumentació del Ministeri Fiscal
 - 4. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional
- IV. Pel que fa a l'article 90 de la Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família
 - 1. Argumentació dels consellers generals recurrents
 - 2. Argumentació de la síndica general

Sentència del Tribunal Constitucional del 20-12-2022 relativa al recurs directe d'inconstitucionalitat 2022-1-L.

Causa 2022-1-L

(Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família)

Núm. de registre 418-2022. Recurs directe d'inconstitucionalitat

Sentència del 20 de desembre del 2022

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit de recurs directe d'inconstitucionalitat 2022-1-L, formulat per la representació processal dels consellers generals, Srs. Pere López Agràs, Jordi Font Mariné, Joaquim Miró Castillo, Roger Padreny Carmona, Judith Salazar Álvarez, Carles Sánchez Rodríguez i Susanna Vela Palomares, contra la Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família, aprovada pel Consell General i publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, el 17 d'agost del 2022, mitjançant el qual se sol·licita a aquest Tribunal que declari la inconstitucionalitat dels articles 77, 90, 91, 92 i 245, així com de la disposició transitòria quarta, per tal com es vulnerarien els articles 6, 11, 13, 14 i 39 de la Constitució, i, per consegüent, que declari la seva nul·litat radical, i que disposi la seva supressió del text legal, amb l'eliminació de tots els efectes que poguessin haver produït durant la seva vigència;

Vista la Constitució, i especialment els articles 6, 11, 13, 14 i 39;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, i especialment el títol IV, capítols primer i segon;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 12 d'octubre del 2022 que va admetre a tràmit el recurs directe d'inconstitucionalitat 2022-1-L;

Vist l'escrit de contestació del Ministeri Fiscal, registrat al Tribunal Constitucional el 28 d'octubre del 2022;

Vist l'escrit de contestació de la síndica general, registrat al Tribunal Constitucional el 2 de novembre del 2022;

Vistes les conclusions de les parts registrades al Tribunal Constitucional dins el termini atorgat;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

I. Pel que fa a l'admissibilitat formal del recurs directe d'inconstitucionalitat

1. Arguments del Ministeri Fiscal

- Segons el parer del Ministeri Fiscal, si bé el recurs va ser presentat pel nombre de consellers generals establert a l'article 99 de la Constitució, aquests impugnen els articles 90, 92 i 245, així com la disposició transitòria quarta de la Llei 30/2022, quan sis d'entre ells van votar a favor d'aquests preceptes.

- El Ministeri Fiscal admet l'admissibilitat del recurs respecte de la impugnació dels articles 77 i 91 de la Llei 30/2022, ja que sis dels set recurrents hi van votar en contra -una de les conselleres generals signants no va votar. No obstant això, contràriament a l'opinió dels consellers generals recurrents considera que els articles 90, 92 i 245, així com la disposició transitòria quarta de la Llei 30/2022 no tenen cap vinculació amb els articles 77 i 91 d'aquesta mateixa Llei.

- Per donar suport a aquesta al·legació el Ministeri Fiscal cita la sentència del 19 d'abril del 2021, recaiguda en la causa 2021-2-L, en què aquest Tribunal va declarar la inadmissibilitat a tràmit d'un recurs directe plantejat per sis consellers generals, perquè dos d'entre ells haurien votat a favor de la Llei que impugnaven.

- Per tant, atès que sis dels consellers generals van votar a favor dels articles 90, 92 i 245, així com de la disposició transitòria quarta de la Llei 30/2022, el seu recurs respecte d'aquestes disposicions ha de ser declarat inadmissible a tràmit.

2. Arguments dels consellers generals recurrents

- Els consellers generals recurrents reiteren en el seu escrit de conclusions que van demanar una votació separada dels articles 77 i 91 de la Llei 30/2022, amb la consegüent repercussió en altres articles relacionats que no poden quedar tal com estan redactats si es declara la seva inconstitucionalitat.

- També posen en relleu que el Consell General, en la seva contesta, tot i ser la institució directament concernida, no objecta res en la seva legitimació per interposar aquest recurs.

- Per aquests motius, consideren que tenen la legitimació activa necessària per al·legar les inconstitucionalitats plantejades.

3. Fonaments jurídics sobre l'admissibilitat del recurs directe d'inconstitucionalitat

- En primer lloc, cal manifestar que la referència efectuada pel Ministeri Fiscal en relació amb la sentència del 19 d'abril del 2021, recaiguda en la causa 2021-2-L, no és transposable a aquest supòsit.

- Efectivament, en aquella causa dos dels sis consellers generals no només van votar a favor de la Llei que s'impugnava en inconstitucionalitat, sinó que, a més, havien manifestat públicament que no veien cap greuge d'inconstitucionalitat contra aquella Llei; per consegüent, el Tribunal Constitucional va considerar que aquells dos consellers generals havien cedit o prestat la seva signatura amb la finalitat de permetre als seus companys d'assolir el quòrum necessari per poder plantejar el recurs d'inconstitucionalitat, qualificat en aquest cas "*d'impugnació de complaença*".

- En la causa que ara ens ocupa, no es tracta de cap "*impugnació de complaença*" en la mesura en què, en el decurs dels debats i de les votacions, els consellers generals recurrents van afirmar de manera clara la inconstitucionalitat del fet d'anomenar de diferent manera el matrimoni en funció de la seva forma de celebració, civil o canònica.

- Els motius d'inconstitucionalitat plantejats pels consellers generals recurrents contra els articles 77 i 91 de la Llei 30/2022 són les vulneracions que afectarien als drets reconeguts als articles 6, 11 i 14 de la Constitució.

- Els articles 90, 92 i 245, així com la disposició transitòria quarta de la Llei 30/2022 es veurien afectats pels mateixos motius, com ho reconeix el Ministeri Fiscal, quan escriu que l'al·legació de discriminació pot ser la mateixa per a tots aquests articles.
LesLleis.com

- Per consegüent, no és irraonable, ni il·lògic, ni absurd considerar que allò que constitueix el vincle entre tots els preceptes impugnats és el fet que tots ells comportarien les mateixes inconstitucionalitats.

- Així doncs, cal concloure que aquest recurs directe d'inconstitucionalitat contra el conjunt dels preceptes esmentats és admissible a tràmit, com ja es va declarar en l'aute del 12 d'octubre del 2022.

II. Pel que fa a les normes de referència

El Tribunal Constitucional fonamentarà la seva decisió en les disposicions constitucionals següents:

L'article 6 de la Constitució

"1. Totes les persones són iguals davant la llei. Ningú no pot ésser discriminat per raó de naixement, raça, sexe, origen, religió, opinió, o qualsevol altra condició personal o social.

2. Els poders públics han de crear les condicions per tal que la igualtat i la llibertat dels individus siguin reals i efectives".

L'article 11 de la Constitució

"1. La Constitució garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte, i ningú no pot ésser obligat a declarar o a manifestar-se sobre la seva ideologia, religió o creences.

2. La llibertat de manifestar la pròpia religió o les pròpies creences és sotmesa únicament a les limitacions establertes per la llei que siguin necessàries per protegir la seguretat, l'ordre, la salut o la moral públiques o els drets i les llibertats fonamentals de les altres persones.

3. La Constitució garanteix a l'Església Catòlica l'exercici lliure i públic de les seves activitats i el manteniment de les relacions de col·laboració especial amb l'Estat d'acord amb la tradició andorrana. La Constitució reconeix a les entitats de l'Església Catòlica que tenen personalitat jurídica d'acord amb les seves pròpies normes la plena capacitat jurídica dins de l'àmbit de l'ordenament general andorrà".

L'article 14 de la Constitució

"Es garanteix el dret a la intimitat, a l'honor i a la pròpia imatge. Tothom té dret a ésser protegit per les lleis contra les intromissions il·legítimes en la seva vida privada i familiar".

III. Pel que fa a l'article 77 de la Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família

L'article 77 de la Llei 30/2022 reconeix dues formes de matrimoni, el casament civil i el matrimoni canònic i estableix que el matrimoni celebrat sota la forma de casament civil té els mateixos requisits i efectes quan ambdós contraents son persones del mateix o de diferent sexe.

1. Argumentació dels consellers generals recurrents

- Els consellers generals recurrents consideren que la denominació diferent de dues formes de matrimoni vulnera, en primer lloc, el principi d'igualtat i el respecte dels drets adquirits, en la mesura en què la Llei del matrimoni del 30 de juny de 1995 utilitzava la denominació "matrimoni civil"; així doncs, o bé els cònjuges casats en el marc de la Llei de 1995 perden els seus drets adquirits amb la denominació de "matrimoni civil" i el seu matrimoni s'anomenarà a partir d'ara "casament civil", o bé poden guardar el dret de ser un "matrimoni civil", però aquells que es casin civilment a partir del "17 de gener del 2023" (sic) hauran d'anomenar la seva unió "casament civil". En ambdós casos hi ha una discriminació contrària al principi d'igualtat establert per la Constitució.

- Segons el parer dels consellers generals recurrents, pel fet d'anomenar "casament civil" a la unió resultant d'una cerimònia civil i "matrimoni canònic" a la unió resultant d'una cerimònia religiosa, el legislador mostra al públic que si bé els contraents del "casament civil" poden ser de qualsevol religió, els contraents del "matrimoni canònic" son necessàriament catòlics, malgrat que el règim jurídic de la unió sigui el mateix; ara bé, la Constitució, en els seus articles 6 i 11, prohibeix les discriminacions per motius religiosos i disposa que ningú pot ser obligat a declarar o a manifestar la seva creença; per tant, ja que "casament civil" i "matrimoni canònic" designen una mateixa situació jurídica, el fonament de la denominació "matrimoni canònic" és la religió catòlica dels cònjuges que es posa d'aquesta manera en evidència mitjançant aquesta denominació; per consegüent, la utilització de dos termes diferents per designar una mateixa situació jurídica és discriminatòria i comporta la vulneració del dret a la vida privada.

2. Argumentació de la síndica general

- Segons el parer de la síndica general, la terminologia de les formes del matrimoni no és un dret legal protegit per la Constitució, de manera que el canvi de denominació del "matrimoni civil" -denominació establerta en la Llei de 1995- en "casament civil" -denominació triada per la Llei 30/2022- és un simple canvi tècnic que no infringeix cap principi constitucional.

- Considera igualment que aquest canvi de denominació no és discriminatori i no interfereix en la intimitat de les persones, d'una banda perquè, sigui quina sigui la denominació, el règim jurídic del matrimoni és el mateix, i, d'altra banda, perquè l'article 77 de la Llei 30/2022, no obliga a les persones a declarar la seva religió i perquè les persones son lliures de triar la forma del "matrimoni canònic" o del "casament civil", tot i que reconeix que l'opció del "matrimoni canònic" pressuposa que els contraents reuneixen certes condicions pròpies a la fe catòlica com el baptisme, i que el "casament civil" pot significar que els contraents no volen ser qualificats com a catòlics.

- Per tant, conclou que pel fet de triar una o altra forma de matrimoni, les persones manifesten lliurement i voluntàriament la seva pròpia religió i no hi ha cap discriminació ni vulneració de l'article 11.1 de la Constitució que estableix que ningú no pot ser obligat a declarar o a manifestar-se sobre la seva ideologia, religió o creences.

- Considera, doncs, que l'article 77 de la Llei 30/2022 no vulnera cap disposició constitucional.

3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- Segons el parer del Ministeri Fiscal, els termes diversos per designar el matrimoni no tenen efectes discriminatoris, ja que el règim jurídic és el mateix, de manera que la forma de "casament civil" no obté cap tractament menys favorable que la forma del "matrimoni canònic".

- Addueix que l'article 77 esmentat no obliga els contraents a manifestar la seva religió o les seves creences, ja que poden triar una o altra de les formes del matrimoni en funció de les seves conviccions, sense que aquesta opció pugui ser objecte d'una discriminació, ja que els creients catòlics poden casar-se per la via civil i els catòlics no practicants per la via canònica.

- Per tant, conclou que l'article 77 de la Llei 30/2022 no porta perjudici a cap disposició constitucional.

4. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

- D'aquest intercanvi contradictori entre les parts se'n desprèn que el legislador pot reconèixer dues formes de matrimoni segons que resulti d'una cerimònia civil o d'una cerimònia religiosa; també pot decidir, conformement amb l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu, que el matrimoni resultant d'una cerimònia religiosa produeixi els seus efectes civils des de la seva celebració i la seva inscripció al Registre Civil; tanmateix, les disposicions impugnades preveuen que si bé aquestes dues formes de matrimoni tenen els mateixos efectes jurídics respecte de la legislació civil, tenen denominacions diferents, "casament civil" pel matrimoni resultant de la cerimònia civil i "matrimoni canònic" pel matrimoni resultant de la cerimònia religiosa.

- D'aquesta diferència de terminologia se'n deriva que la forma del "casament civil" revesteix totes les formes d'unió matrimonial siguin quines siguin les religions, les creences, les opinions o el sexe dels contraents, però, per contra, l'adjectiu "canònic" implica, per definició, necessàriament i solament les unions entre els contraents catòlics; efectivament, com ho reconeix la síndica general, l'opció del matrimoni canònic pressuposa que els contraents reuneixin certes condicions pròpies a la fe catòlica, com el baptisme, condicions que no son necessàries pel casament civil; a més, aquesta diferència serà pública i visible, atès que el Registre Civil indicarà si la unió s'ha realitzat en forma de "casament civil" o de "matrimoni canònic" i posarà en evidència les creences religioses dels cònjuges casats en forma de "matrimoni canònic"; així com ho destaca el Ministeri Fiscal, l'opció entre una i altra forma de matrimoni es fa en funció de les conviccions dels contraents; aquesta tria no és lliure i voluntària, per exemple, un catòlic homosexual o una persona no batejada no pot triar una o altra forma de matrimoni, sinó que haurà d'optar pel "casament civil"; per tant, tret que es vulneri l'article 6 de la Constitució, que estableix que ningú no pot ser discriminat per raó de naixement, raça, sexe, origen, religió, opinió, o qualsevol altra condició personal o social, així com l'article 11 de la Constitució, que estableix que la Constitució garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte, i ningú no pot ser obligat a declarar o a manifestar-se sobre la seva ideologia, religió o creences, l'article impugnat no pot donar a una mateixa situació jurídica -la unió matrimonial- noms diferents que fan aparèixer públicament la convicció religiosa dels contraents.

- Per consegüent, l'article 77 de la Llei 30/2022 pel fet de reservar a les unions matrimonials catòliques la denominació de "matrimoni canònic" i a totes les altres "casament civil" ha establert una discriminació pública per raó de conviccions religioses contrària als articles 6, 11 i 14 de la Constitució.

IV. Pel que fa a l'article 90 de la Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família

Aquest article disposa que "Les persones que volen contreure matrimoni canònic han d'acreditar prèviament davant de l'autoritat eclesiàstica competent per celebrar el matrimoni, mitjançant els documents oportuns, la seva edat, el seu estat civil i l'absència d'impediments per a la validesa civil del matrimoni".

1. Argumentació dels consellers generals recurrents

Segons el parer dels consellers generals recurrents, aquest article estableix una diferència entre les condicions exigides pel matrimoni canònic i aquelles exigides pel casament civil (el consentiment -article 80-; l'edat -article 81-; l'aptitud per prestar el consentiment matrimonial -article 82-; el vincle previ -article 83-; i, el parentiu -article 84) i, subordina la producció dels efectes jurídics del matrimoni canònic a aquestes exigències; aquestes diferències creen una discriminació per motius religiosos, ja que les condicions no son les mateixes pels casaments civils no catòlics; per tant, aquest article vulnera el principi d'igualtat i de no discriminació fonamentada en la religió.

2. Argumentació de la síndica general

- La síndica general exposa que la redacció actual de l'article 90 de la Llei 30/2022 relatiu a les condicions del matrimoni canònic és sens dubte més genèric que els articles 80 a 86 relatius a les condicions del casament civil que precisen aquestes condicions.

Registreu-vos a LesLleis.com per
accedir al contingut complet d'aquesta pàgina.